

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonikorvm Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

X. Canoniorum Ordinem ab Apostolis fundatum vsq[ue] ad B. Patris Augustini tempora continuatum maximè floruisse, ac toti orbi notißimum extitisse.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

tum vitæ abstinentiam illidem erant quod alio nomine Regularis) vsque ad tempora Eusebii recentium non solum in monasterijs, id est inter monachos, sed etiã in Ecclesijs, siue inter Clericos.

II. **Q**uartus est B. Ambrosius in ferm. 69. de Nat. B. Eusebii Vercellensis Episcopi & martyris, vbi inter preclara illius Sancti viri facinora recensens, quod ab exilio reuersus suos clericos ad instar Orientalis Ecclesie reformauerit cum officijs clericalibus monachorum instituta iungens inquit: Nam vt catera a se am, illud quã u mirabile est, quod in hac Sancta Ecclesia eosdem monachos instituit, quos clericos, atque isilem penes alibis sacerdoti alia officia continant, quibus & singularis castissima conseruatur, vt est in ipsi vna contemptis verum. & accu- ratis Leuit. an. vt si videris monasterij lectulos, instar orientali propofiti iudices: si deuotiones Clerice spererit. Anglice Ordinis obseruatione gaudeas. Ex quibus habet, B. Eusebium more Orientalis Ecclesie suam Ecclesiam reformasse, & consequenter vsque ad tempora B. Eusebii in Ecclesia Orientali regularia instituta inter clericos passim viguisse. nam quos Beatus Ambrosius Vercellensis Ecclesie monachos ob regularia instituta nuncupat, eosdem ipsius Ecclesie clericos fuisse, statim declarat.

Quintus est S. Hieronymus in epist. 2. ad Neopotamum supra citatus, qui cum expressè dicat, clericos suorum temporum nihil proprium tuta conscientia possidere potuisse, & illos non sine veste linea incesisse, ex illorum professione, & habitu satis indicat, regularia instituta inter clericos vsque ad sua tempora retenta fuisse: quanquam clerici Romani illius tempore ob temporalium bonorum affluentiam paulatim inciperent relaxari à preme eo illo instituto, quod tandem progressu temporis reiecerunt, contra quos grauer inuicti cepit idem Hieronymus: vnde apud illos grauer offendi, vt videri potest apud Baronium tom. 4. sub anno 385. n. 8.

III. **S**extus est ipsemet Augustinus, qui Petiliano sibi obijcienti, quod institutum vitæ monasticæ primus ille in Africam inuexisset, quod quale genus vitæ esset, ignorare se finxit, respondet lib. 3. contra literas Petiliani, genus vitæ monasticæ à se in Africam introducitur, toti Orbi notissimum fuisse. Constat etiam, B. Augustinũ Ordinem Canonicorum Regularium, siue clericorum regulariter viuẽtium in Africam introduxisse, id enim omnes, nemine contradicente fatentur, Cardinalis B. Barminus de Scripturis Ecclesiasticis in August. in celsura sermonum ad Eremitas, S. Carolus Borromeus S. R. E. Cardinalis, & Episcopus Mediolanensis in actis illius Ecclesie par. 7. in epi. de translatione S. Simpliciani, Ioannes Molanus lib. 1. de Canonicis cap. 7. quin, & Cardinalis Baronius tom. 3. Annal. sub anno 328. nu. 22. vbi hæc inter alia scribit: Qui verò in arbe occidentali monasterium conuenerit clericatus, produatur à S. Am-

brofio S. Eusebii Episcopi Vercellensis, & infra: Quod ipsum præstantissimum vitæ genus S. Martinus Episcopus Turonensis transuexit in Gallias, & S. Augustinus in Africam. Et licet idem Baronius alibi dicat, B. Augustinum duos ordines in Africa instituisse, alterum monachorum viuẽtium in solitudine ab hominum conuersione remotissimorum: alterum clericorum in vrbibus commorantium, quæ res nonnullis causa extitit, vt in spẽ Eremiticæ ab Augustino institutæ probandæ, & suadendæ erigerentur, de qua re in prima parte dictum fuit: hoc tamen sufficit, nec Baronium, nec aliquem probatum Doctore negare. quin B. Augustinus Ordinem clericorum canonicorum in Africam inuexerit, ac late propagauerit. vnde

Septimo loco produci possunt Autores, qui dicunt, institutum clericorum communiter viuẽtium, quem D. Augustinus in Ecclesia Hipponcensi, & exinde per totam Africam plantauit, non illum primitus inuenisse, sed in Italia, & præsertim Mediolani sub D. Ambrosio didicisse. Hi sunt Baronius, Ioannes Molanus, & S. Carolus Cardinalis & Archiepiscopus Mediolanensis in locis proximè allegatis, & Carolus Episcopus Nouariensis in sua Nouaria lib. 2. vbi de sancto Gaudentio nostræ Nouariensis ciuitatis primo Episcopo, & Patrono ita scribit: Discipulus fuit S. Gaudentius S. Eusebii Vercellensis, Lectori officio in ea Ecclesia functus, eo magistro vel suscepti, vel susceptam perfecti: coluit Canonica vitæ disciplinam, hoc attribuit sacris literis, quibus Ecclesia Nouariensis eius laudes cant, ac celebrat. Hæc in antiquo membranis habentur, hæc in ore Nouariensium adhuc sonant: Postus in iuuentute B. Gaudentius studiosè vitam secutus est Canonica vitæ normam. Boni sacerdotis veteres sequentes verbum Domini renuntiabant ipsi, quæ possidebant, abnegabant semet ipsos, quod quidem præcipuum est: non omnes tamen Canonicos quibusdam sese denunciant institutis, quæ inquam instituta, quæ perfecta, & ab apostolis instituta perfecta vitæ canone continentur. Hoc Sanctum Ambrosius appellat officia clericorum cum institutis monachorum coniungere, cuius rei auctorem in occidentem facit S. Eusebium Vercellensem Episcopum Gaudentij nostri magistrum Praclarum sanè testimonium, & valde obseruandum, ex quo fatendum est, perfectiorem clericorum disciplinam, & monasteria clericalia in Occidentibus Ecclesijs ab eo profecta esse. & ipsum S. Augustinum cum disciplina sanctissimam, præcipuumque cultorem, vni cum Euangelio in hac regione eam didicisse, disciplinam intello clericorum Canonicam in vniuersum, non certi alicuius Ordinis, aut Congregationis. Hæc ille.

IV. **O**ctauo loco addi etiam possunt auctores, qui dicunt, clericos primitiue Ecclesie vitam communem vsque ad Magnum Constantinum retinuisse, quo tempore Ecclesia redditibus aucta etiam affectus inordinatus cupiditatis bonorum temporalium ad eum augeri cepit, vt multi vel aperte, vel saltè occultè bona temporalia in particulari habere vulerint. Hi sunt Præpositus c. 1. d. 4. 4.

Lib. V.

Z.

nu. 4.

174

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

nu. 4. boetius in quodam suo tractatu de vita Eremitica circa mediu, quidquid illi in contrarium a nonnullis tribuatur, Dominicus Soto lib. 10. de Iustitia & Iure q. 4. art. 3. Abbas in cap. Licet de officio Ordinarj, & cap. Deus qui, de vita & honestate Clericorum. & cap. Episcopus de Præbendis, pro quanto dicit, quod ab initio non erant præbendæ, & quod clerici vivebant in communibus, sed postea successu tēporis ceperunt habere propria, & facti sunt ex Regularibus seculares, quod etiam fatetur Durandus in Rationali lib. 6. c. de Septem diebus post Pascha.

V. Secundum argumentum principale ad eandē continuationem probanda sumi potest ex Sæctis Patribus, qui ipsū Ordinem sub tempora B. Augustini à distractione Canonice disciplinæ paulatim relaxari animaduertentes, eidem reparando strenuam operam impenderit: nam quod ea sit terrenarum diuitiarum proprietas, vt quod minus possidentur, minus appetantur, & quanto magis augentur, tanto auidius desiderentur: est enim cupiditas ignis quidam, vt apostolus D. Basilius homil. 7. ex varijs contra diuites auitos. *Augetur, inquit, naturam ignis amulatur, decem talentis alia decem addere studeas, & cum viginti facta fuerint, alia viginti queris: & semper id, quod additur, auget concupiscentiam.* Hinc factum est, vt Ecclesia per Magnum Constantinum affluentia bonorum tēporalium aucta, dira cupiditas inter clericos paulatim serpendo, ac estuando, sanctissimum illud communis vitæ Apostolicæ institutum non solum in discrimen adduxerit, sed quod dolendum est, magna ex parte labefactauerit. Huic periculo tā graui occurrentes Sanctissimi Præfules, nullum non mouerunt lapidem, vt suos clericos in regulari disciplina, vbi illa adhuc seruabatur, continerent: vbi verò iam collapsam deprehendebat, pro viribus instaurarent, ex quibus vt Urbanū Lomitam in sepe allegato cap. Scimus. 12. q. 1. vt potest aliquantō vetustiore, præcipui fuerunt inter Græcos Magnus ille Athanasius Alexandria Episcopus: enim huic operi tam impensè incubuit, vt de illo scribat Baronius tom. 3. sub anno 328. num. 23. illum monachorum institutum in Clerum Ecclesiarum Ciuitatis transfuisse, & supra num. 21. Eusebium Vercellensem Apostolica Legatione apud Ecclesiam Alexandrinam functum, ibidem institutum didicisse, quod in Occidentem ad suos clericos reuexit, & in sua Ecclesia plantauit, quod non ita intelligendum est, vt vitæ regularis instituta primus Athanasius Alexandrinis clericis addiderit, quam D. Marcus regularem instituerat, vt supra ostendimus: sed quod regularem disciplinam in ea labentem ad primæum institutum reparauit.

Secundus, qui in eadem Ecclesia Orientali tā pio, & præclaro facinori totus incubuit, numeratur Magnus Basilius. Extant inter eius opera libelli animaduersionum ad Canonicos, ac etiam

contra Canonicos delinquentes. extat inter Monastica Constitutiona cap. 19. in Ordine sub hoc titulo. *Ad Canonicos in Monasterijs regulariter degentes.* Et quanquam non desint, qui illum inter monachos numerare velint, tamen si illius vitæ rationem, ac institutum diligentius quis animaduertit, inueniet omni dubio procul catenus illum monachum à nonnullis vetustioribus dici, quod clericus cum esset, regularis vitæ normam studebat exactissimè seruare. quod etiam Ioannes de Nigraualle in suo epilogo Chronicarum 13. c. 18. non temerè adnotauit.

Porro ex l'atribus Latinis, qui sub Augustini tempora ipsi ordini canonico reparando viriliter insulerunt, primum locum D. Syluestro Papæ I. illius nominis meritò tribuendum iudicabunt, qui ea pondèrauerunt, quæ in illius vitæ, & in officio per Ecclesiam Romanam vitato leguntur, illum scilicet prouidisse, vt clericis copiosiores gentes coniungeret, & sacris virginibus, quæ ad victum necessaria essent suppeditarentur, & quod de Clericis Regularibus in Basilica Lateranensi per Constantinū fundata statim locatis Romani Pontifices testantur, de quibus capite statim sequente verba faciemus.

Secundus recensetur B. Eusebius Episcopus Vercellenis, de hoc sanctissimo Præfule S. Ambrosius præter ea, quæ in ferm. 69. de Natali eiusdem S. Eusebij superius relata scribit, in epistola 82. quæ est ad Vercellensem Ecclesiam, postmedium, in eodem argumento versans hæc subdit. *Quod si in alijs Ecclesijs tanta supererit ordinandi sacerdotu consideratio, quanta cura expetitur in Vercellensi Ecclesia, vbi duo pariter et exteri videntur ab Episcopo, nasterij continentia, & disciplina Ecclesia. Hæc enim primus in Occidentis partibus diuisa inter se Eusebius sancti a memoria conuincit, vt in Ciuitate postea instituta monachorum teneret, & Ecclesiam regeret vniuersis sobrietate, multum enim adiumentum accedit ad sacerdotis gratiam, si ad studium abstinentie, & normam integritatis inuenturam adstringat, & versantes vna urbem abdicet vsu vrbis, & conuersatione. Quod etiam ita accipiendum est, vt non primus ille regularis vitæ instituta in clericis Ecclesie Occidentalis introduxerit, cum ab initio pro professionem votorum clerici omnes regulariter viverent, quæ admodum supra ostendimus: sed quod primus ille disciplinam collapsam inter suos clericos restituit, vel quod præter vitam communem, ac celebem rigiditates quasdam ex monachis accepit eisdem clericis adiunxit.*

Tertius fuit D. Hilarius Pictaniensis, quem similiter ab exilio reuocatum Gallicanam Ecclesiam Orientalis instar, apud quam exulauerat, statim reformasse, & clericos suos regulariter viuere instituisse, autor est frater Hieronymus Romano lib. 6. de Repub. Christiana cap. 4. & 16. & est ille Emanuel Rodericus tom. 1. questionum Regularium quaest. 3. art. 1.

Quæ res refertur à Baronio loco allegato ex libro 1. sub anno 328. num. 21. Sanctus Martinus Episcopus Turonensis, & Sancti Hilarij Pictaniensis discipulus, nam de instituto regulari per Beatum Eusebium Vercellensem ex Oriente in Occidentem euecto verba faciens, dicitur quod primum præstantissimum vitæ genus sanctissimum Turonensi Episcopo et inflexit in Gallias, & tandem inuestitum in Africa: qui admirabili pietate conuocauit duos hæc (vt dictum est) omnium præstantissimos regna Clericorum, & Monachorum in unum pariter coniungentes, tanquam lucidissimum orbem vna Martij tempore persecutionis, in pace christiana ipsam exornauerunt.

Quæ res adnotatur Beatus Gaudentius Novariensis uir, Beati quidem Eusebij Vercellenis discipulus ac cultij comes, S. verò Martij Turonensis discipulus. Ecclesie autem Novariensis primus Episcopus, & Sacri Ordinis apud nos hactenus, de quo quoque Nouariensis Ecclesie præfatus Beatus Cæcilius eiusdem Ciuitatis Episcopus, hæc a se potest. *fecerit illum & in iuuentutem suam illi hanc canonice vitæ normam secutum, & cum Magistru Eusebium imitatum in suis clericis tam et rebus officijs regularia etiam instituta seruasse.* Hinc Ioannes Philippus Novariensis in Chronica lib. 3. cap. 23. *Episcopus inquit, Nouariensis fuit Cæcilius, vniuersum Regulatum, vt quædam in alijs scriptis ad se extantibus, & inscriptis in libro de Ecclesia B. Gaudentij, dicitur eum hanc vitam, quod ipse adificauit per patrem suum magistru Cæciliu, & patre vilius est innumerabilem numerum.*

Quæ res refertur à Baronio loco allegato ex libro 1. sub anno 328. num. 21. Sanctus Martinus Episcopus Turonensis, & Sancti Hilarij Pictaniensis discipulus, nam de instituto regulari per Beatum Eusebium Vercellensem ex Oriente in Occidentem euecto verba faciens, dicitur quod primum præstantissimum vitæ genus sanctissimum Turonensi Episcopo et inflexit in Gallias, & tandem inuestitum in Africa: qui admirabili pietate conuocauit duos hæc (vt dictum est) omnium præstantissimos regna Clericorum, & Monachorum in unum pariter coniungentes, tanquam lucidissimum orbem vna Martij tempore persecutionis, in pace christiana ipsam exornauerunt.

Quartus recenſetur à Baronio loco allegato ex
 tomo 3. ſub anno 328. num. 22. Sanctus Marti-
 nus Epifcopus Turonenſis, & Sancti Hilarij Pi-
 ſaniienſis diſcipulus, nam de inſtituto regulari
 per Beatum Euſebium Vercellenſem ex Oriente
 in Eccleſiam Occidentalem euecto verba faciens
 inquit: *Quod ipſum praſtauiſſimum vite genui San-
 ctus Martinus Turonenſis Epifcopus et auſuſſit in Gal-
 lia, & Sanctus Auguſtinus in Africa: qui admirabili
 quodam conuexione duo hæc (vt dictum eſt) omnium
 perſeſſiſſima vite genera Clericorum, & Monachorum
 in vnam partem contingentes, tanquam lucidiſſimu
 aſtru, et ſolum Martyres tempore perſecutionis, in pace
 Chriſti eccleſiam exornauerunt.*

Quintus ſubneſcitur Beatus Gaudentius No-
 uarienſis noſter, Beati quidem Euſebij Vercelle-
 ſis peregrinationis ac exilij comes, S. verò Marti-
 ni Turonenſis notarius. Eccleſiæ autem Noua-
 rienſis primus Epifcopus, & Sacri Ordinis apud
 noſtros Sacer. de quo qui Nouarienſis Eccleſiæ
 hiſtoriam tenuit Carolus euſdem Ciuitatis Epi-
 ſcopus lib. 2. in princ. ſateetur, illum & in iuuentu-
 te poſitum ſtudioſè canonicæ vite normam ſecu-
 tum, & ſuum Magiſtrum Euſebium imitatum ſuis
 clericis cum clericalibus officijs regularia etiam
 inſtituta iunxiſſe. Hinc Ioannes Philappus Noua-
 rienſis in Chronica lib. 3. cap. 23. *Epifcopatus, in-
 quit, Nouarienſis ſuit Canon. orum Regularium, vt
 apparet in adſcriptis antiquis adhuc extantibus, & inſcri-
 ptum ipſius h. cleſiæ, & Eccleſiæ B. Gaudentij, dictum
 eum in legenda eius, quod ipſe adſcribit per Parochias
 manſeras, & cellas, & pater iſteſus eſt innumerabi-
 lum Clericorum.*

Sextus fuit B. Proicitijs Bergomenſis Eccle-
 ſiæ Archidiaconus & Martyr, qui obiit circa
 annum Chriſti 308. vt ex Epitaphio illius tumulo
 inſcripto notant, qui illius vitam Italico idioma-
 te ſcriptis recens inuulgauit Marius Mutius euſ-
 dem Eccleſiæ Canonicus, & non vulgaris erudi-
 tionis & literaturæ Theologus. De hoc B. Marty-
 re in hiſtoria Eccleſiæ Bergomenſis cuius titulus
 eſt. *De ſanta, & ſerua Bergomenſi vinea ex diuerſis au-
 thentibus, Catholiceque libris, & ſcripturis diligenti
 cura collecta. in prima parte cap. 7. ita legimus: Proie-
 citius primus Bergonus deſcribitur omnis per annos ſeptem,
 menſis ſeu, hanc ſacratiffimam vineam cuſtodit. & ſi-
 bis ſuſtinetores, ſucceſſoresque elegit quadraginta cleri-
 cos, quos ſecundam Regulam, moreſque Apoſolorum viu-
 ent. Hæc ex Epitaphio eius. & ex 3. libro Chriſtiarum
 Domini Ioannis Maria Medulauerſi Canon. R. & ex hi-
 ſtoria ipſius ſcriptæ in lib. 3. cap. 1. & 2. de Antiquitati-
 bus, & geſtibus Diacorum Bergomenſium. Quæ ſi vera
 ſunt, habes euidentiffimè vnde conuincas, non
 primò D. Euſebium Vercellenſem Epifcopum
 in occidentali Eccleſia ſuos clericos regulariter
 viuentes inſtituiſſe, ſed longè ante illum idem in-
 ſtitutum inter Bergomenſes clericos viguiſſe, du-
 raſſe verò in eadem Eccleſia diſciplinam Regu-
 larem ad noſtra ferè tempora inferius ſuo loco*

authenticis documentis oſtendemus.

Quibus omnibus mea ſententia abſq; vilo du-
 bio Beatus ipſe Ambroſius Mediolanenſis Epi-
 ſcopus, aut eius Archidiaconus Simplicianus ad-
 dendus: tum quòd Mediolanenſem Eccleſiam ab
 initio Regularem fuiſſe infra oſtenſuri ſumus, tū
 quòd ſcribat S. Carolus in Actis Eccleſiæ Medio-
 lanenſis parte 7. in epifſola de translatione S. Sim-
 pliciani, inſtitutionem vite communis Hipponè-
 ſium clericorum à Sympliciano preſbytero pro-
 ſectam, ab eoq; Auguſtinum apprime edoctū: ad
 quem etiam libros de Trinitate poſtmodum Au-
 guſtinus ſcripſit, veluti aurum probas ex aſſectu.
 Omitto D. Proſperum Aquitanum, qui clericis
 Aquitanicis ad communem vitam Apoſolicam
 reformandis maximè laborauit tum exemplo, tū
 etiam ſcripto, vt in 2. libro illius de Vita contem-
 platiua legimus, ac etiam D. Patritium Hyberniæ
 Apoſtolum, qui idem inſtitutum in Eccleſia Hy-
 bernenſium plantauit, quòd D. Auguſtino coæ-
 tanci, aut etiam paulò recentiores fuerint, & Re-
 gularẽ diſciplinam ab ipſo Auguſtino exiſti-
 mentur accepſiſſe.

CAPVT VNDECIMVM.
 De Eccleſijs Cathedralibus, Me-
 tropolitanis, & alijs Canonicis
 Ordinis Collegiatis ante D.
 Patrem Auguſtinum.

Tertium Argumentum ad ean-
 dem veritatem demonſtrandã
 ſumitur ex plerique Collegia-
 tis, Cathedralibus, ac etiã Me-
 tropolitanis clericorum Cano-
 nicorum Eccleſijs, in quibus
 Ordo Canonicus etiam ante

Auguſtini tempora ſumma cum laude florbat,
 nam in primis quod ad Orientales attinet, omnes
 Orientalium Eccleſias viſque ad annum 340. euſ-
 modi inſtitutum retinuiſſe, indicio ſunt, quæ Eu-
 ſebius Caſarienſis lib. 2. cap. 16. in verbis ſuperius
 recitatis, ac etiam cap. 17. ſcribit, cui adſtipulantur
 verba D. Ambroſij Mediolanenſis ſerm. 69. cum
 de reformatione clericorum Eccleſiæ Vercellen-
 ſis per B. Euſebium euſdem Eccleſiæ Antifitrem
 facta ſcribens inquit, illum ſuos clericos inſtar O-
 rientalis Eccleſiæ inſtituiſſe. Verùm vt ad particu-
 lares Eccleſias deſcendamus. Primò certum eſt,
 Eccleſiam Alexandrinam regularẽ diſciplinam
 per D. Marcum in ea plantatam diutius retinuiſ-
 ſiſſimo verò ſucceſſu temporis labentem per Ma-
 gnum Athanaſium impenſè reparatam, vt in præ-
 cedentibus ex Cardinali Baronio adnotauimus.
 floruit autem D. Athanaſius circa annum Domi-
 ni 350. & circa annum 370. ex hac vita fragili mi-
 grauit ad æternã, ſi eidẽ Baronio fides adhibetur.

174